

складають 3-4 студенти, що мають найвищий рейтинг за результатами університетської олімпіади, яка проводиться на початку другого семестру кожного навчального року. Як правило, серед олімпійців-екологів переважають студенти III-IV курсів, які вже опанували базові екологічні дисципліни та сформували достатній запас знань. Проте неярідко з успіхом заявляють про себе і студенти I курсу, у тому числі й небіологічної спеціальності «Хімія та інформатика», які протягом першого семестру вивчають загальноосвітню дисципліну «Основи екології». Це свідчить про інтегрованість екологічних знань, універсальний характер їх застосування і поповнення.

При підготовці олімпійського резерву практикується методика «інтенсивного заглиблення», що передбачає проведення засідань секції не рідше одного, а частіше два-три рази на тиждень. Аби гідно представити свій навчальний заклад і показати високий рівень знань, треба йти на крок попереду. Тому специфіку занять визначає не стільки програмний матеріал, який залишається для повторення, скільки позапрограмні питання, що доповнюють спектр екологічної обізнаності конкурсанта. На тренувальних заняттях розглядаються найрізноманітніші аспекти комплексу екологічних наук: загальної, промислової, хімічної, аграрної, радіаційної, соціо- та геоєкології, екології людини тощо. Для ліквідації прогалин з різних розділів екології студентам пропонується опрацювати альтернативні підручники, періодичні видання, інформаційні бюлетні, довідники, відеосоюжети. Обов'язковим компонентом програми підготовки до олімпіади є розв'язування задач і вправ із загальної та прикладної екології, а також хімічних задач екологічного змісту. Високу ефективність засвоєння знань у такий спосіб обумовлює поєднання індивідуальних форм роботи із груповими (обговорення і взаємороз'яснення) в рамках засідань секції. Доказом дієвості такої системи підготовки є високі щорічні показники виступів університетської олімпійської команди на всеукраїнських змаганнях з екології.

Побічним, але педагогічно сприятливим результатом задіяності студентства у науковій клубній діяльності є посилення таких якостей особистості, як відповідальність, організованість, самодисципліна, а також усвідомлення індивідом власної конкурентоздатності, що цілком відповідає вимогам суспільних реалій сьогодення.

Отже, діяльність студентського наукового товариства в цілому і екологічної його секції зокрема, безперечно, поживляє наукове й культурне життя студентів на природничому факультеті, сприяє розвитку наукової творчості та реалізації дослідницького потенціалу майбутніх учителів природничих дисциплін, оптимізує освітнє середовище педуніверситету у напрямку його наближення до сучасних стандартів української вищої школи.

ПІДГОТОВКА МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ВИКЛАДАННЯ ПРИРОДОЗНАВСТВА

Стражнікова І.В., Ілійчук Л.В. (Івано-Франківськ)

Сучасний етап розвитку України, інтеграція її у світове товариство передбачають створення нової системи освіти, яка визначається, як «стратегічна основа розвитку особистості, суспільства, нації й держави, запорука майбутнього» [3, 4]. Вона вимагає створення умов для формування освіченої, творчої, висококультурної особистості, повноцінного розкриття її здібностей, задоволення освітніх потреб, підготовки до суспільного життя в умовах конкуренції.

Втілення державної освітньої політики у життя, реалізація нової системи освіти залежить від вчителя, який стоїть у центрі всіх новозмін в освіті. «Чим потужніша і ефективніша армія освітян, – зазначає С. Ніколаєнко, – тим стабільніша і благополучніша наша держава» [4, 4]. Тому нагальною потребою постає необхідність підвищення рівня готовності ВНЗ з підготовки вчителів до професійної діяльності; вдосконалення методики підготовки вчителя,

котрий покликаний уміти втілювати в життя основи якісних змін вітчизняної системи освіти; високий рівень професіоналізму, творчої активності, відповідальності за результати свого навчання та підготовки до майбутньої фахової діяльності; підйом статусу вчителя в суспільстві; нові економічні відносини, що впливають на всі сфери життя, в тому числі і освітню; необхідність у навчальних закладах учителя-технолога з інноваційним мисленням, який вміє працювати в різних типах шкіл, складати авторські програми і працювати з ними, взяти на себе відповідальність за розвиток кожної дитини і школи; створення альтернативних типів шкіл з правом мати свій неповторний образ; оновлення змісту педагогічної освіти України відповідно до процесів інтеграції, технологізації та формування загальноєвропейського освітнього простору; глобальні соціокультурні перетворення та нова концепція розвитку суспільства, коли пріоритетною стратегією розвитку сучасної вищої освіти є підвищення якості навчання через його фундаментальність та гуманізацію.

Таким чином, одним із пріоритетних напрямів державної політики у сфері освіти має бути вдосконалення педагогічної освіти, підвищення рівня професійно-педагогічної підготовки майбутнього вчителя, розвиток ініціативи та творчості педагога, від цілеспрямованої діяльності якого значною мірою залежить ефективність навчально-виховного процесу.

На сучасному етапі реформування системи освіти особливо посилюються вимоги суспільства до вчителя початкових класів, оскільки саме він закладає фундамент змістової, операційної і мотиваційної сторін навчання, починає цілеспрямовано формувати найважливіші риси громадянина України.

Відомо, що початкова ланка освіти забезпечує первинність засвоєння понять, уявлень, ціннісних орієнтацій, а також зумовлює результативність наступної роботи у середніх і старших класах. Тому професійно-педагогічна підготовка майбутнього вчителя початкових класів повинна бути спрямована на розвиток у студентів педагогічних ВНЗ необхідних ґрунтовних методичних знань, практичних умінь та навичок ефективного та високоякісного проведення навчально-виховного процесу в загальноосвітній школі I ступеня, здатності до творчості, ініціативності, самоосвіти тощо. Адже професійно-педагогічна освіта передбачає формування вчителя, який здатний "розвивати особистість дитини, зорієнтований на особистісний та професійний саморозвиток і готовий працювати творчо в закладах освіти" [2, 2].

У педагогічних ВНЗ винятково важливого значення повинно надаватися вивченню методичних дисциплін, зокрема методики навчання природознавства, що передбачає забезпечення цілеспрямованого, систематичного, неперервного педагогічного впливу на особистість молодшого школяра. Даний процес вимагає не тільки спрямування діяльності вчителя на інтелектуальний розвиток учня молодших класів, а й на виховання духовно-моральних рис дитини, серед яких співчуття, милосердя, доброта, людяність тощо, що ґрунтуються на засвоєнні дитими системи знань про природу, усвідомленні важливості збереження навколишнього середовища для життєдіяльності людини, існуючі в ній зв'язки і залежності.

Вивчення природознавства у початковій школі, згідно "Програм для середньої загальноосвітньої школи. 1-4 класи" (2006) передбачає ознайомлення учнів з різноманітністю природи, господарською діяльністю населення, охороною і збереженням природи рідного краю, України, з системою цінностей у ставленні до природи, до людей, до самого себе; спрямовує практичну діяльність учнів, пов'язану з охороною та збереженням природних багатств (1-2 класи) [5, 247]; "оволодіння уявленням про цілісність природи, виховання гуманної, творчої, соціально активної особистості, здатної екологічно мислити, самостійно розв'язувати природознавчі теоретичні і практичні задачі, дбайливо ставитися до природи, розуміти значення життя як найвищої цінності" [5, 248]. Тому підготовка майбутніх вчителів до викладання природознавства у загальноосвітній школі I ступеня вимагає засвоєння студентами педагогічних ВНЗ провідних ідей, основних понять і наукових фактів про природу, на базі яких визначається оптимальний вплив людини на природу відповідно до її законів; оволодіння прикладними знаннями і практичними

уміннями та навичками вивчення природи та способів здійснення охорони навколишнього середовища; оволодіння системою цінностей у ставленні до довкілля як джерела матеріальних та духовних сил суспільства і кожної особистості.

Зрозуміло, що крім об'єктивних чинників (ґрунтовні фахові знання, психолого-педагогічна та методична підготовка), які обумовлюють зміст, організаційні форми й методи педагогічного впливу вчителя на молодших школярів, важливе значення для ефективності навчально-виховного процесу має особистість учителя, як виразника засвоєння і відтворення моральних, естетичних та інтелектуальних цінностей, передачі їх від покоління до покоління.

Утвердження ідеї самоцінності особистості як гуманістичної мети прогресивного розвитку української держави підсилюють важливість комплексного підходу до формування творчої особистості вчителя, що передбачено Державною національною програмою "Освіта" (Україна XXI століття), яка вимагає "створення умов для професійної свободи, творчого пошуку, ініціативи педагогів, прискорення суспільної апробації, відбору і селекції педагогічних новацій" [1, 44].

Тому педагогічні ВНЗ повинні сприяти творчому розвитку особистості майбутнього фахівця, його особистісному та професійному самовдосконаленню, бути суб'єктом освітнього процесу, універсальним у засвоєнні культури та її трансляції. Отже, підготовка майбутнього вчителя до викладання природознавства у початковій школі передбачає оволодіння студентами педагогічних ВНЗ фаховими знаннями, методичними аспектами організації викладання даного курсу, здатність до творчого педагогічного керівництва навчально-виховного процесу, прагнення до особистісного самовдосконалення, професійної самореалізації.

Література

1. Державна національна програма "Освіта" (Україна XXI століття). – К.: Райдуга, 1994. – 62с.
2. Закон України "Про освіту". – К., 1996. – 60 с.
3. Концепція педагогічної освіти. – К., 1998. – 20 с.
4. Марченко Л. Станіслав Ніколаєнко: Чим потужніша армія освітян...// Освіта України. – 2005. – № 73 (4 жовтня). – С. 1-4.
5. Програми для середньої загальноосвітньої школи. 1-4 класи (Затверджено Міністерством освіти і науки України (наказ № 469 від 20 червня 2006 р.)). – К.: "Початкова школа", 2006. – 432с.

РОЛЬ КОМПЕТЕНТНОСТНОГО ПОДХОДА В СИСТЕМЕ СРЕДНЕГО СПЕЦІАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Ташкинова Е.Г. (Россия)

Сегодняшний ритм жизни, требования к качеству жизни изменились в «корне». Все убеждены, что нынешние «работодатели» и их методы отбора кадров не гарантируют должный уровень подготовки специалистов.

Возросшая динамика производственной деятельности требует не столько повышения профессиональной квалификации, сколько развития организационно-управленческих способностей специалистов: умения быстро находить нужную информацию, грамотно планировать свою работу и т.д.

Особое внимание при отборе сотрудников не уделяется не только профессиональным, но и личным, социальным, а также управленческим компетенциям.

В центре внимания педагогов теперь должны быть не только формирование определенных знаний и умений, но и личностный подход к каждому студенту.